

Základní intervenční třídnická hodina

V případě, že se objeví narušení vztahů mezi dětmi, pak by třídní učitel měl zvážit zařazení tř. hodin, které by obsahovaly intervenční prvky. Lze je chápat jako první pomoc, než se zcela vyzná v dynamice třídy a v celém kontextu problému. Následující hodina je několikrát ověřenou variantou takové třídnické hodiny.

Potřebný čas: 45 minut

Rozsazení: kruhové sczení ze židlí, učitel mezi dětmi.

Obsah:

- 1) Sdělení učitele
- 2) Volná diskuse s dětmi
- 3) Definice osobních nepohod
- 4) Podpora ochoty
- 5) Náměty dětí
- 6) Ruka – co jsem ochoten ještě investovat
- 7) Investice učitele
- 8) Závěr hodiny, možné sepsání

Průběh:

Ad 1) Učitel sděluje svoje pocity ze třídy, popřípadě výsledky nějakého diagnostického postupu, či sdělení od žáků (možné i od ostatních učitelů i rodičů) např.: „V minulém týdnu jsem se dozvěděl, že se v naší třídě mnoho dětí necítí nejlépe“ nebo: „Mám pocit, že vztahy v naší třídě poněkud ochladly, vidím málo spokojených dětí.“

Ad 2) Vybídne děti, zda by mu to nechtěly objasnit: „Máte stejný pocit, máte pro to vysvětlení?“ Nechá spontánně rozprout diskusi, kterou jen koriguje. Často si třída zvolí mluvčího. V tuto chvíli je důležité, aby děti měly pocit, že každý může říci svůj názor. Učitel podporuje kritiku, dbá na stejné možnosti všech dětí, aby zazněly i názory zcela protichůdné. Často se začínají vyjasňovat konflikty a často (s přibývajícím časem) nabývají na intenzitě. Učitel zakončuje diskusi dotazem na osobní spokojenost dětí ve třídě. Může to provést různým způsobem, např.: „Pakliže 0% je totální nepohoda ve třídě a 100% je dokonalá idylka, na kolika % se nyní ve třídě nacházíš?“ nebo: „Spust' svou levou ruku volně podél těla. Tato poloha představuje totální nespokojenost ve třídě, ruka vzpažená nahoru je totální spokojenost. Předpažená ruka představuje zhruba polovinu. Zdvihni svou ruku do takové výše, jak jsi ve třídě spokojen.“ (Může přitom zavřít oči, aby nebyl ovlivňován názory ostatních a pak při otevření vidí ihned názory druhých.)

Ad 3) Učitel vyzve děti, aby například ve dvojicích sepsaly, co jim ve třídě způsobuje nepohodu. Neomezuje je, nechá kritiku zaznít naplno (může se stát, že se zde budou objevovat i konkrétní jména). Své zápisy přečtou a mohou je také zapsat společně na tabuli – tedy jakýsi seznam nepohod.

Ad 4) Učitel znovu tento seznam přečte a otevřeně se zeptá dětí, kdo z nich je ještě ochoten pro třídu něco udělat. Vyplácí se to udělat tak, že po jedné straně od sebe nechá posadit ty, kteří ještě chtějí ještě něco pro třídu investovat a po druhé straně ty, kteří to nechtějí. Neměl by tyto děti kritizovat. Vyplatí se jim sdělit, že chápeme jejich neochotu, mají pro to jistě své důvody.

Ad 5) Pak skupinky rozdělí (po třech, po čtyřech) a poprosí je, aby navrhly, co se s problémy jejich třídy dá udělat – návrhy pro řešení. Skupinku těch, kteří již pro třídu nechtějí nic udělat vyzve, aby napsala například proč už nechtějí nic pro třídu dělat nebo, co by jim pomohlo, aby se ve třídě cítili lépe atd. Návrhy se přečtou. Vhodné je také vyzvat děti, aby přišly na to, co v tom může učinit i sám učitel.

Ad 6) Po přečtení námětu pro zlepšení necháme děti obkreslit svou ruku a vepsat do ní, co jsem ochoten udělat pro třídu (každý sám za sebe). Tyto ruce se přečtou a děti si s nimi vyzdobí stěny třídy. Je to jejich osobní vklad, slib druhým. Pokud nechtějí nic vložit (skupinka neochotných), pak je můžeme vyzvat, aby alespoň napsali, zda jsou ochotni podpořit či tolerovat snahy ostatních. Můžeme se jich také zeptat, zda od začátku hodiny, kdy se problém začal formulovat nezměnili názor.

Ad 7) Měl by následovat vklad samotného učitele. Ten slyšel již, co od něj děti očekávají (mnohdy jistě zazněla i nesplnitelná přání) a tak může vybrat to, co považuje pro třídu za nejlepší. Působí velmi dobře, když i on připojí svůj závazek k těm dětským.

Ad 8) V závěru hodiny by měl být čas na reflexe dětí. Jak se na konci cítí, co jim hodina přinesla, v čem je zklamala, atd. Může vzniknout i společná dohoda dětí s učitelem na řešení problému třídy.

Nároky: dobře připravené a formulované sdělení učitele dětem, jasně precizně formulovaný pocit z dění ve třídě. Také ve formulaci učitelových pocitů musí být zřejmé, že učitel je součástí třídního kolektivu – „naše třída“, „my se v ní cítíme...“, „chci vás v tom podpořit, abychom společně...“. Důležité je i časové rozvržení jednotlivých kroků, aby se podařilo stihnout celý program hodiny, který je poměrně časově náročný.

Autor: PhDr. R. Braun